Etelä-Suomen oikeusapu-
ja edunvalvontapiiri
Porkkalankatu 13 C
00180 HELSINKI

4.10.2022

Lakivaliokunnalle

HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

ETELÄ-SUOMEN OIKEUSAPU- JA EDUNVALVONTAPIIRIN 26.9.2022 ANTAMAN LAUSUNNON TÄYDENNYS

Lakivaliokunta on pyytänyt Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä täydentämään lausuntoa talousarvioesityksestä koskien pääluokkaa 25.

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuultavaksi ja täydentää lausuntoa seuraavasti.

Turvapaikanhakijat ja asiamäärät oikeusaputoimistoissa ja niiden vaikutus muiden asioiden hoitamiseen

Kansainvälistä suojelua koskevien asioiden määrä oikeusaputoimistoissa on kaikkiin asiamääriin verrattuna pieni. Määrällisesti suurin asiaryhmä on lasten elatusta, huoltoa, tapaamista ja asumista koskevat asiat. Kansainvälistä suojelua koskevien asioiden hoitamisella oikeusaputoimistoissa ei ole merkitystä kykyyn hoitaa muihin asiaryhmiin kuuluvia asioita.

Kansainvälisesti epävarmassa tilanteessa on kuitenkin syytä varautua kansainvälistä suojelua koskevien asioiden nopeaan ja yllättävään määrälliseen nousuun. Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri edelleenkin painottaa, että painopiste ja vastuu kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa on oikeusaputoimistoilla.

Turvapaikka-asioiden käsittely ja resursointi sekä mahdolliset lainmuutostarpeet

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri ei voi ottaa kantaa mahdolliseen lainmuutostarpeeseen liittyen turvapaikka-asioiden hoitamiseen.

Kuten lausunnossa oli todettu, vuoden 2021 lainmuutokset eivät vaikuttaneet ennakoidulla tavalla oikeusavun resurssitarpeeseen, vaan lisäresurssien tarve jäi ennakoitua huomattavasti vähäisemmiksi.

Ennakoiva talousneuvonta

Ennakoivasta talousneuvonnasta on laadittu Ennakoivan talousneuvontahankkeen loppuraportti, jossa on myös tarkasteltu neuvonnan vaikuttavuutta (Oikeusministeriön julkaisuja, Toiminta ja hallinto 2022:2) Oheisena on linkki loppuraporttiin: ennakoivan talousneuvonnan hankkeen loppuraporttiin.

Edunvalvonnan asiakasmäärät ja edunvalvontavaltuutusten määrä

Edunvalvonnan asiakasmääriin ei lasketa mukaan edunvalvontavaltuutuksia, vaan edunvalvonnan asiakkaat ovat henkilöitä, joille tuomioistuin tai digi- ja väestötietovirasto on määrännyt yleisen edunvalvojan. Digi- ja väestötietoviraston mukaan edunvalvontavaltuutusten määrä on viiden viime vuoden aikana kasvanut voimakkaasti. Vuonna 2015 Digi- ja väestötietovirasto vahvisti noin 1500 valtakirjaa, kun vuonna 2020 valtakirjoja vahvistettiin jo yli 4600.

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin tiedossa ei ole, että edunvalvontavaltuutusten suosion kasvulla olisi merkittävää vaikutusta edunvalvonnan asiakasmääriin, vaan Digi- ja väestötietoviraston ruuhkat ja päättyneiden edunvalvontojen suuri määrä on nähty asiakas määriin merkittävimmin vaikuttavina tekijöinä.

Oikeusavun resurssipulan vaikutus yksityiselle ohjattuihin asiakkaisiin

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit ovat ryhtyneet maaliskuusta 2022 aktiivisesti seuraamaan yksityisille avustajille ohjattavia asiakkaita ja perusteita, millä asiakkaat ohjataan yksityiselle. Toistaiseksi tämän tilastoinnin nojalla ei näytä siltä, että ohjauksia yksityisille olisi tullut enemmän sen vuoksi, että oikeusaputoimistoilla ei itsellään olisi resursseja ottaa asiakkaita vastaan.

Oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustaminen

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri toivoo, että oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamishanketta voitaisiin jatkaa mahdollisimman pian. Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri katsoo, että oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamisella voitaisiin järjestää oikeusapu- ja edunvalvontaorganisaatio siten, että sen tarjoamien palveluiden laatu, saatavuus, yhdenvertaisuus ja asiakkaiden kielellisten oikeuksien toteutuminen parhaiten turvattaisiin.

Työhyvinvointi ja sairauspoissaolot edunvalvonnassa, oikeusavussa ja talous- ja velkaneuvonnassa

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien työtyytyväisyyskyselyssä (VMBaro 2022) työtyytyväisyyden mediaani oli 3,53 ja keskiarvo 3,50. Vastauksia tuli yhteensä 691 kappaletta. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien yhteinen vastausprosentti oli 57%. Vuonna 2021 työtyytyväisyyden mediaani oli 3,58 ja keskiarvo 3,64 ja vastauksia oli annettu yhteensä 740 kappaletta. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien yhteinen vastausprosentti oli 61% (vertailu tehtynä valtakunnalliseen henkilöstömäärään).

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien sairauspoissaoloista on yhteinen tilasto vuodelta 2021 sen mukaan sairauspoissaolopäivien määrä per henkilö on vuodesta 2020 (8,1 päivää per henkilö) pysynyt käytännössä samana vuonna 2021 (8,2 päivää per henkilö).

Poissaolosyihin liittyen mielenterveyden häiriöiden määrä on ollut oikeusministeriön

hallinnonalalla jatkuvassa nousussa.

Kunnioittaen

Solas-Iloniemi Nina 91242539P

Allekirjoittaja Solas-Iloniemi Nina 91242539P
DN: cn=Solas-Iloniemi Nina 91242539P, c=FI, o=Oikeusministeriö, email=nina.solas-iloniemi@oikeus.fi
Päivämäärä: 2022.10.04 13:50:15 +03'00'

Nina Solas-Iloniemi
johtava julkinen oikeusavustaja
Helsingin oikeusaputoimisto
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri